

UJEDINJENI ARAPSKI EMIRATI

PROFIL EMITIVNOG TRŽIŠTA - IZDANJE 2023.

SADRŽAJ

OPĆI PODACI O TRŽIŠTU	3
POLITIČKO UREĐENJE	3
STANOVNIŠTVO	3
OPĆE KARAKTERISTIKE GOSPODARSTVA.....	4
PROFIL EMITIVNOGA TURISTIČKOG TRŽIŠTA	6
DOPRINOS TRŽIŠTA UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU	9
REZULTATI 2022. PREMA SUSTAVU eVISITOR (svi kapaciteti).....	10
TRŽIŠNE PERSPEKTIVE	12
ZRAKOPLOVNA POVEZANOST S HRVATSKOM	12

OPĆI PODACI O TRŽIŠTU

Površina: 83.600 km².

Glavni grad: Abu Dhabi (1.512.000 stanovnika) (2021.).

Veći gradovi: Dubai (2.921.000), Sharjah (1.737.000).

Službeni jezik: arapski.

Valuta: emiratski dirham (AED).

POLITIČKO UREĐENJE

Prema Ustavu iz prosinca 1971., Ujedinjeni Arapski Emirati savezna su država sedam emirata (Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman, Umm Al Quwain, Ras – Alkhaimah i Fujairah, koji su se prvotno ujedinili 1971., a 1972. uniji od šest emirata pridružuje se Ras – Alkhaimah). Država ima predsjednički sustav vlasti, na njezinu je čelu predsjednik, kojega biraju vladari emirata na razdoblje od pet godina, bez ograničenja broja mandata. Predsjedniku države u izvršnoj vlasti pomaže vijeće, na čelu kojega je premijer; njega i ostale članove vijeća imenuje predsjednik. Najviše je zakonodavno tijelo jednodomno Savezno nacionalno vijeće (*Majlis Watani Itihad*), koje ima 40 članova; 20 imenuju vladari emirata saveznih jedinica, a 20 bira posebno izborna tijelo. U državi ne postoji opće biračko pravo. Sudbenu vlast obnaša Vrhovni sud Unije, čije suce imenuje predsjednik. Svaki od emirata ima lokalnu vladu, a odnos između savezne i lokalne vlade uređen je ustavom. Svaki od emirata sudjeluje s određenim postotkom prihoda u središnjem proračunu Ujedinjenih Arapskih Emirata.

STANOVNIŠTVO

Broj stanovnika: 9.856.612 (srpanj 2021., procjena).

Stopa rasta stanovništva: 0,62 % (2021., procjena).

Gustoća naseljenosti: 118 stanovnika /km² (87,3 % stanovništva živi u gradovima) (2021.).

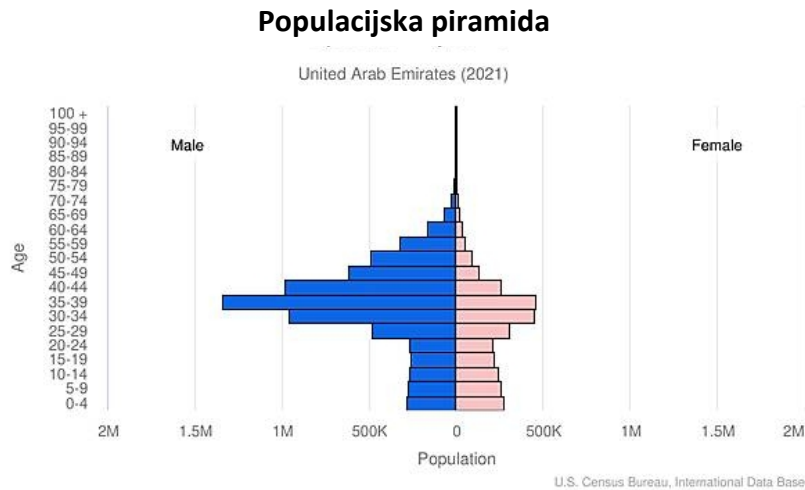
Vjerska pripadnost: muslimani 76 %, kršćani 9 %, ostali 15 %.

Etničke skupine: Emirati 11,6 %, etničke skupine iz južne Azije 59,4 %, Egipćani 10,2 %, Filipinci 6,1 %, ostali 12,8 %

Dobna struktura

- 0 – 14 godina – 14,45% (745.492 muškaraca / 698.330 žena)
- 15 – 24 godine – 7,94 % (431.751 muškaraca / 361.804 žena)
- 25 – 54 godine – 68,03 % (5.204.618 muškaraca / 1.592.987 žena)
- 55 – 64 godine – 7,68% (658.892 muškaraca / 108.850 žena)
- 65 i više godina – 1,9 % (146.221 muškaraca / 43.138 žena) (2020., procjena).

Očekivana životna dob: 79,4 godina (78,0 godina za muškarce; 80,8 godine za žene) (2021., procjena).

Izvor: CIA Statistics

OPĆE KARAKTERISTIKE GOSPODARSTVA

Ujedinjeni Arapski Emirati su drugo po veličini gospodarstvo na Arapskom poluotoku (nakon Saudijske Arabije), jedno od značajnijih gospodarstava svijeta i jedna od najbogatijih zemalja prema dohotku po glavi stanovnika. Gospodarstvo Emirata je otvoreno, sa značajnim godišnjim trgovinskim viškom. U većoj je mjeri ovisno o nafti i zemnom plinu, ali su vladini uspješni napori usmjereni prema gospodarskoj raznolikosti smanjili udjel nafte i plina u BDP-u (na 30%, dok se sektor usluga procjenjuje na 40%). UAE znatno ovise o stranoj radnoj snazi, koja predstavlja 85% ukupne radne snage te gotovo 80% stanovništva.

Nakon otkrića nafte u UAE-u prije gotovo 60 godina, zemlja se iz siromašne pretvorila u modernu ekonomiju, s visokim životnim standardom. Vlada je povećala potrošnju usmjerenu prema otvaranju novih radnih mjesta i proširenju infrastrukture, kako bi povećala uključenost privatnog sektora u gospodarstvo. Slobodne trgovinske zone u zemlji, koje omogućuju 100% strano vlasništvo i nulte stope poreza, pomažu privlačenju stranih investitora. Ipak, neka tržišta su još uvijek zatvorena za strani kapital, kao što su bankarstvo i osiguranje.

UAE su osmi po veličini proizvođač sirove nafte i 18. najveći proizvođač prirodnog plina na svijetu, a rezerve se procjenjuju na 97,8 milijardi barela nafte i 6,09 trilijuna kubičnih metara plina. Abu Dhabi je Emirat s najvećim rezervama nafte i plina u UAE, koji također znatno ulaže u razvoj zrakoplovstva i obrane, nuklearnu energiju, informacijske tehnologije (mikroprocesori) te „čiste“ industrije i tehnologija (uložene milijarde dolara u inicijativu za uspostavu „Masdar City“, grada s niskom razinom ugljikovodika nedaleko od Abu Dhabija).

Promatrajući strukturu BDP-a, poljoprivredni sektor istom doprinosi s 1% u te zapošljava manje od 1% radne snage. Glavne poljoprivredne djelatnosti su ribolov i uzgoj datulja.

Uslužni sektor doprinosi s 42% u BDP-u i zapošljava nešto više od 60% radne snage. Važne uslužne djelatnosti su zrakoplovni prijevoz, turizam i financijske usluge. Industrija je zabilježila izuzetan rast tijekom posljednjih pet godina, posebno u segmentima metala, namještaja i prehrane, tj. u proizvodnji aluminijskih materijala, građevinskih materijala, gnojiva i stakloplastike te u petrokemijskoj industriji.

Industrijski je sektor generirao 54% BDP-a u 2020. i zapošljavao je nešto manje od 34% radne snage. Udio BDP-a u naftnom i plinskom sektoru postupno opada, uslijed uspješne politike ekonomske diversifikacije.

Emirat Dubai okrenut je turizmu, izložbama i konferencijama, ICT-u i financijskom sektoru. Povoljni položaj omogućio je Dubaiju razvoj prestižnih hotela, masivnih lučkih postrojenja (Jebel Ali) te slobodnih trgovinskih zona koje privlače proizvodne i uslužne industrije. Dubaijev ambiciozni ekonomski razvoj pretrpio je usporavanje u 2009. zbog globalne financijske krize, nakon čega vlasti UAE pokušavaju ublažiti krizu povećanjem potrošnje i povećanjem likvidnosti u bankarskom sektoru.

Uz navedeno, velik doprinos destinacijskoj promociji i ekonomiji pružila je manifestaciju Expo 2020. Dubai je bio domaćin spomenutog događanja, koje je prvotno zakazano za period 20. 10. 2020. do 10. 4. 2021., međutim, zbog okolnosti uzrokovanih pojavom globalne COVID pandemije određen je novi termin od 1. 10. 2021. do 31. 3. 2022. Unatoč promjeni datuma, zbog marketinških i promotivnih razloga, zadržan je naziv Dubai Expo 2020. Teme u okvirima kojih su predstavljene brojne države svijeta, pa tako i Hrvatska, bile su *Sustainability, Mobility and Opportunity*.

Makroekonomski pokazatelji

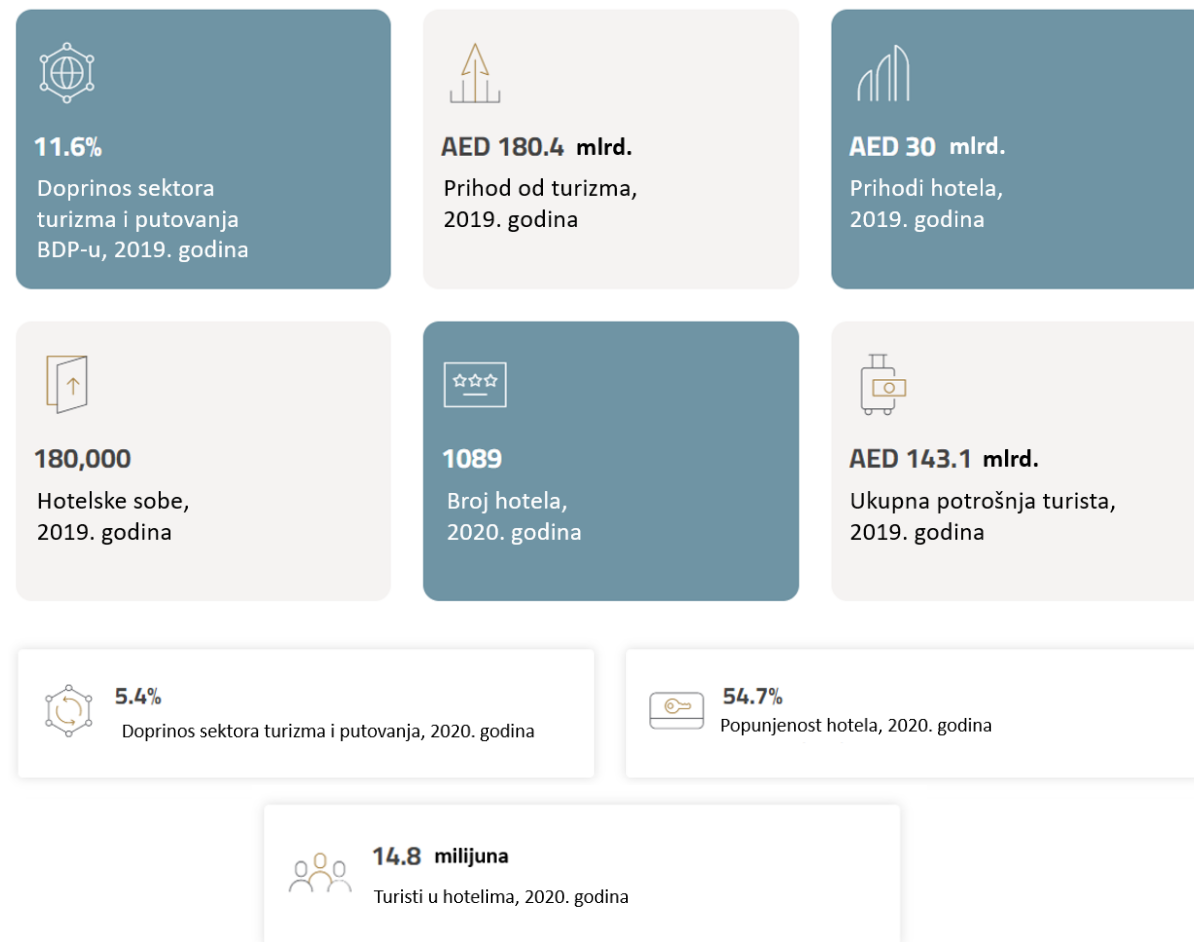
Vrijednost	Jedinice	Skala	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Bruto domaći proizvod, stalne cijene	Nacionalna valuta	Milijarde	1.439,05	1.493,73	1.569,21	1.635,15	1.698,44
Bruto domaći proizvod, stalne cijene	Postotna promjena		- 4,80	3,80	5,05	4,20	3,87
Bruto domaći proizvod, tekuće cijene	Američki dolari	Milijarde	358,87	419,76	503,91	519,05	538,19
Bruto domaći proizvod po stanovniku, stalne cijene	Nacionalna valuta	Jedinice	145.499,45	146.629,56	148.829,43	152.042,35	155.593,79
Bruto domaći proizvod po stanovniku, tekuće cijene	Američki dolari	Jedinice	36.284,56	41.205,21	47.792,94	48.262,97	49.303,20
Inflacija, prosječne potrošačke cijene	Indeks		272,44	272,93	287,19	297,56	303,51
Inflacija, prosječne potrošačke cijene	Postotna promjena		- 2,08	0,18	5,22	3,61	2,00
Opseg uvoza roba i usluga	Postotna promjena		- 16,74	6,87	12,78	3,07	3,13
Opseg izvoza roba i usluga	Postotna promjena		- 7,87	2,21	6,11	1,68	1,93
Stopa nezaposlenosti	Postotak ukupne radne snage		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

Izvor: IMF (2021. i nadalje - procjena)

PROFIL EMITIVNOGA TURISTIČKOG TRŽIŠTA

Prema podacima Ministarstva gospodarstva UAE u 2019., tj. predpandemijskom razdoblju, država je od turizma sveukupno zaradila 180,4 mlrd. AED, dok je turistička potrošnja iznosila 143,1 mlrd. AED. Na takav način, doprinos sektora turizma i putovanja BDP-u iznosio je 11,6% (cilj je da do 2020. godine dosegne udjel od 30%).

U pandemijsku 2020. UAE ulazi s portfeljem od 1.089 hotela i 180.000 hotelskih soba te ostvaruje promet od 14,8 mil. turista u hotelima, koji godinu zaključuju s 54,7% popunjenosti (što je s obzirom na okolnosti vrlo dobar rezultat), dok su godinu dana ranije bilježili 74%.

Izvor: <https://www.moec.gov.ae/en/tourism-indicators>

Gledajući regionalno, prije pandemije je nešto više od polovice stanovnika UAE putovalo u destinacije Afrike i Bliskog Istoka, a potom slijede Europa (27%) te Azija i pacifička regija (15%). Prema podacima Svjetske turističke organizacije, od 2010. godine europske destinacije bilježe kontinuirani rast.

Promatrajući tržišta pojedinačno, najviše se putovalo u Saudijsku Arabiju te u Ujedinjeno Kraljevstvo. Ostala ključna tržišta su destinacije poput Egipta, Tajlanda, Singapura, Malezije i Indije, europske zemlje (prvenstveno Francuska, Njemačka i Švicarska) te SAD i Australija.

Najpopularnija bliska/regionalna destinacija je, kako je ranije navedeno, Saudijska Arabija, uglavnom zbog poslovnih putovanja, dok je za gradove Meka i Medina glavni motiv dolaska religija.

Naravno, pandemija je dovela do vrlo velikog pada broja turista koji su se odlučivali na putovanja izvan bližeg regionalnog okvira te će za puni „povrata“ ovog tržišta, do razmjera prometa iz 2019., vjerojatno trebati nekoliko godina (i to pod pretpostavkom relativno stabilnih političkih i ekonomskih okolnosti).

Profil putnika

Prema emiratskom zakonu o radu, zaposlenici imaju pravo na 30 dana godišnjeg odmora. Velik broj državljana planira godišnje odmore u periodu školskih praznika i vruće ljetne sezone, međutim sve više se putuje i tijekom ostatka godine zbog čega spomenuto tržište ima potencijal za razvoj cjelogodišnjeg turizma. Od navedenog poglavito profitiraju UK, Turska i Njemačka, gdje bogati Emiraćani imaju nekretnine.

Nadalje, prilikom analize profila putnika UAE, treba imati na umu da je većinsko stanovništvo doseljeno te da u vrijeme odmora putuju u vlastite zemlje. Naravno, uz navedeno, prekomorska putovanja poduzima i značajan broj profesionalaca/poslovnih putnika. Većinom putuju mlađi muškarci do 35 godina (od kojih je 75% visokoobrazovano), samostalno ili s obitelji.

Glavni motiv odlaska na putovanje, u „standardnim“ okolnostima je odmor te posjeta obitelji i prijateljima. Više od 25% prekomorskih putovanja prije pandemije bilježeno je u segmentu poslovnih putovanja, uz rastući trend *bleisure (business-leisure)* putovanja. Potom slijede putovanja s vjerskim, zdravstvenim, sportskim i ostalim motivima. Segment turizma za kojim je dugo vremena rastao interes bio je i kruzing. Određeni turoperatori promovirali su mediteranske ture/paket aranžmane u tijeku ljetne sezone te za vrijeme božićnih praznika.

Putovanja su postala dio *lifestyle*-a Emiraćana stoga je prosječno, prije pandemije, polovica stanovništva putovala jednom godišnje, dok je 26 % ostvarivalo dva putovanja, a 24 % tri i više putovanja godišnje. Učestalost odlaska na putovanja uvjetovana je sljedećim:

- veća dostupnost destinacija uvođenjem novih, ili povećanjem broja postojećih aviolinija (Emirates, Etihad Airways),
- povećanje ponude niskobudžetnih letova u UAE-u,
- povoljan odnos vrijednosti valuta (dirham - američki dolar),
- povećanje marketinških aktivnosti organizatora putovanja.

Naravno, od ožujka 2020. nadalje presudan kriterij za putovanja postale su protuepidemijske mjere i ograničenja.

Ovisno o destinaciji, stanovnici UAE-a na prekomorskim putovanjima preferiraju boravak između 2 i 6 tjedana, s tim da u Europi ostaju duže nego li na ostalim dalekim destinacijama.

UAE turisti, ponovno govorimo o vremenu prije pandemije, puno troše i na putovanjima vole kupovati. Pri kupnji preferiraju velike trgovačke centre, a najčešće kupuju kozmetičke proizvode, odjeću i donje rublje te obuću i nakit, zlatni i srebrni. Prosječna potrošnja po osobi po noćenju iznosi oko 200 eura, dok prosječni trošak putovanja po osobi iznosi oko 2.800 eura.

Ukupna potrošnja državljana UAE-a na putovanjima u 2016. godini iznosila je 17,1 milijardi USD. Snažan rast, usporedo s gospodarskim rastom, bilježi se još od 2005. godine, kada je ukupna potrošnja iznosila 6,2 milijarde USD.

Turisti iz UAE-a preferiraju bolje smještajne kapacitete, hotele s pet ili četiri zvjezdice te bogato opremljene vile ili apartmane. Neke uočene preferencije turista iz arapskih zemalja generalno jesu: apartmani i smještaj s povezanim sobama; na odmoru ponekad vole pripremati svoje obroke te preferiraju apartmane s više prostorija i soba; ne vole odsjedati u hotelima koji se nalaze u centrima noćnog života; preferiraju hotele s četiri ili pet zvjezdica, naročito uz obalu ili u resortima; preferiraju pogled na more.

S obzirom na to da putuju s članovima obitelji, na odmoru preferiraju aktivnosti koje uključuju cijelu obitelj, poput šetnje i uživanja u atmosferi destinacije, opuštanja, uživanja u ponudi hotela/resorta, kupnje, gastronomije, odlaska na plažu, razgledavanja znamenitosti i posjeta tematskim parkovima. Među milenijalcima osobito je popularan doživljajni segment putovanja poput planinarenja, *trekinga*, bicikliranja, skakanja padobranom, *bungee jumping*-a i ostalog.

Motivi putovanja

Generalno gledano, za turiste s područja GCC (što u većoj mjeri reflektira i stav građana UAE) glavna motivacija za putovanje u inozemstvo leži u upoznavanju novih mjesta, a potom slijedi oslobađanje od stresa/opuštanje, provođenje slobodnog vremena s obitelji, promjena svakodnevnih rutina i dr.

Europa turiste s područja zemalja Zaljeva privlači ljepotom krajolika, ugodnim vremenskim prilikama, raznolikošću kulturne i povijesne baštine (atrakcija) i dr.

Značajan broj turista zemalja Zaljeva u Europu putuje radi *shoppinga*. Kvaliteta, izbor brendova i mogućnost kupovine najnovijih artikala glavni su razlozi sa *shopping* u Europi.

Glavne barijere za putovanje u Europu su nedostatak prigode, skupoća i potreba za opsežnim planiranjem.

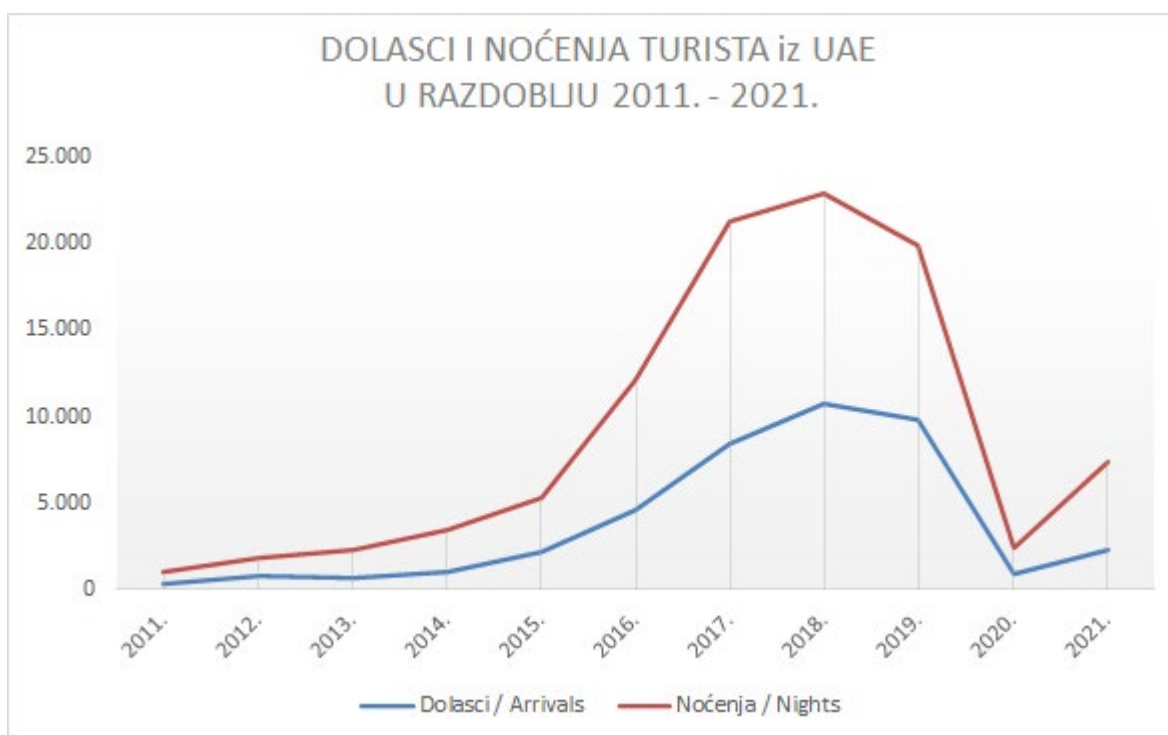
Za razliku od turista iz brojnih drugih dalekih tržišta, turisti zemalja Zaljeva Europu najviše posjećuju u vrhuncu ljeta (obično s okončanjem razdoblja Ramazana), u vrijeme kada u njihovim zemljama vladaju vrhunci vrućina.

UAE posjeduje nekoliko globalno relevantnih zrakoplovnih prijevoznika, poput Emirates i Etihad, koji su redovnim linijama povezani s nizom svjetskih i regionalnih destinacija, kao i Air Arabia i FlyDubai, koji su pozicionirani kao *low cost* prijevoznici. Prije pandemijske krize Emirates je bio najveći zrakoplovni prijevoznik Bliskog istoka te 18. prijevoznik po veličini u svijetu, s približno 250 zrakoplova te s više od 3.600 letova tjedno iz „baze“ u Dubaiju. Etihad posjeduje više od 120 zrakoplova te udjele u brojnim svjetskim zrakoplovnim kompanijama kao što su AirSerbia, Alitalia, Jet Airways i dr. Usljed navedenog, sve do pojave pandemije odlična zrakoplovna povezanost s Europom rezultirala i velikim brojem putnika s područja UAE u europskim zračnim lukama. Većina putovanja u Europu bilo je motivirano razlozima odmora i/ili posjete rodbini i prijateljima.

DOPRINOS TRŽIŠTA UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU

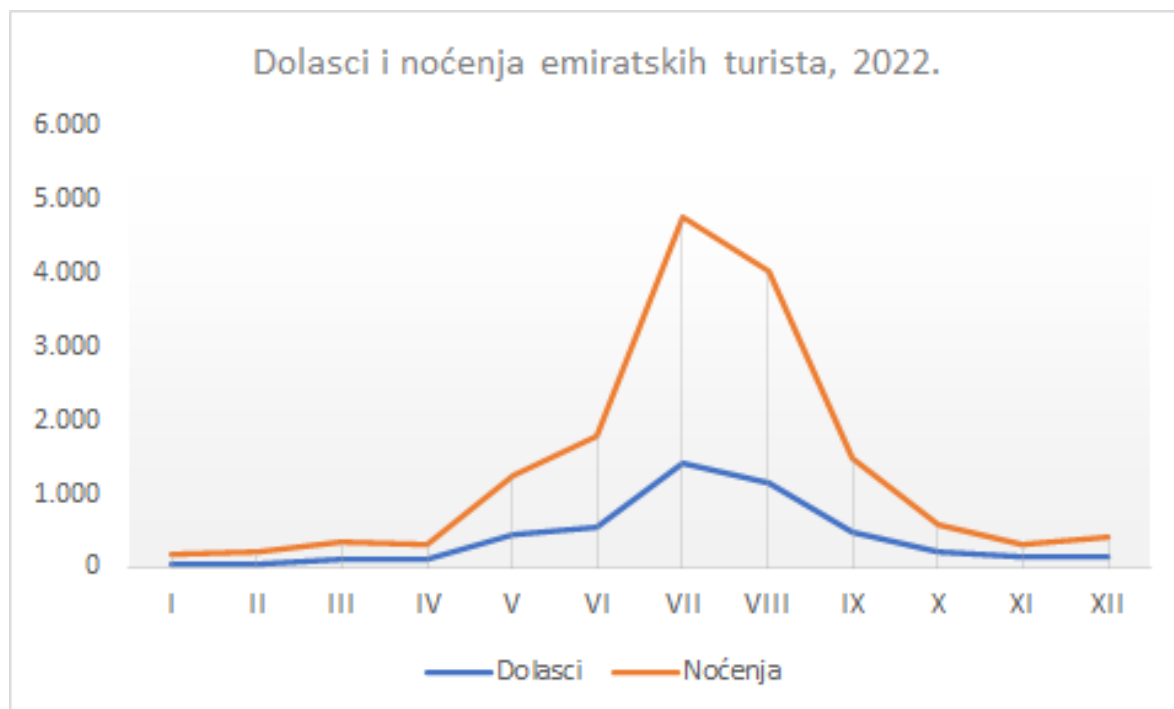
UAE	Dolasci			Noćenja		
		indeks	2011.=100		indeks	2011.=100
2011.	322			984		
2012.	788	245	245	1.823	185	185
2013.	691	88	215	2.282	125	232
2014.	980	142	304	3.433	150	349
2015.	2.222	227	690	5.262	153	535
2016.	4.660	210	1447	12.104	230	1230
2017.	8.457	181	2626	21.352	176	2170
2018.	10.739	127	3335	22.888	107	2326
2019.	9.869	92	3065	19.968	87	2029
2020.	841	9	261	2.449	12	249
2021.	2.336	278	725	7.421	303	754

IZVOR: DZS - komercijalni smještajni kapaciteti

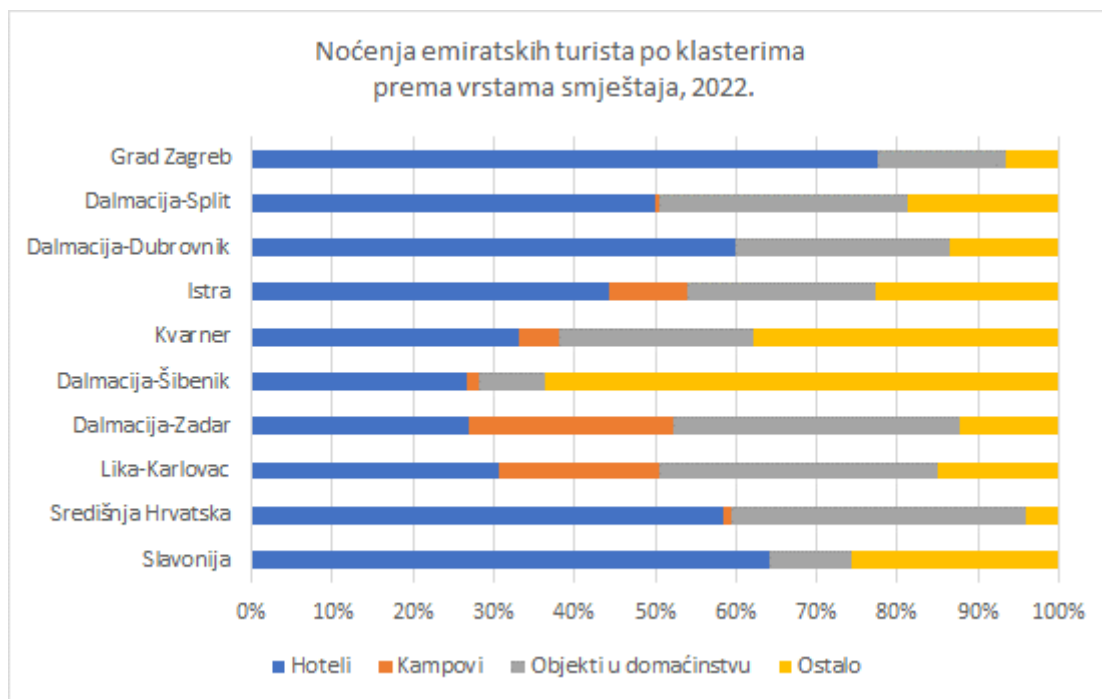
IZVOR: DZS – komercijalni smještajni kapaciteti

REZULTATI 2022. PREMA SUSTAVU eVISITOR (svi kapaciteti)

Promet po klasterima

	Dolasci	Noćenja
Grad Zagreb	1.631	3.926
Nautika	368	2.479
Dalmacija-Split	877	2.351
Dalmacija-Dubrovnik	928	2.301
Istra	327	1.822
Kvarner	262	1.191
Dalmacija-Šibenik	97	565
Dalmacija-Zadar	161	518
Lika-Karlovac	168	347
Središnja Hrvatska	52	123
Slavonija	25	109
Ukupno	4.896	15.732

Top destinacije

Grad općina	Noćenja
Zagreb	3.926
Dubrovnik	1.780
Split	1.110
Šibenik	440
Poreč	416
Rovinj	413
Hvar	406
Pula	233
Zadar	226
Opatija	214

Dolasci po dobi i spolu

	muškarci	žene
0-5 godina	1,9%	1,8%
6-11 godina	2,9%	3,0%
12-17 godina	2,7%	2,3%
18-24 godina	4,4%	3,0%
25-34 godina	17,6%	9,6%
35-44 godina	15,9%	9,8%
45-54 godina	10,1%	5,1%
55-64 godina	5,3%	2,4%
> 65 godina	1,8%	0,4%

TRŽIŠNE PERSPEKTIVE

Turističko tržište UAE, u receptivnom i emitivnom aspektu, pojavom bolesti COVID-19 doživjelo je značajan pad prometa u odnosu na predpandemijsko razdoblje.

Nakon loših rezultata u većem dijelu 2020., turistički djelatnici UAE bili su zadovoljni su pozitivnim pomacima u 2021. godini, no značajan oporavak tržišta ostvaren je tek u 2022. godini.

Osim činjenice da su ograničenja vezana uz COVID pandemiju tijekom 2022. u većini zemalja svijeta ukinuta, većoj potražnji za turističkim putovanjima doprinijeli su i potezi vlade vezani uz radno vrijeme. Naime, dugo godina su UAE, kao i druge zemlje Zaljeva, standardno radno vrijeme formirali od nedjelje do četvrtka. Novi tjedni raspored, koji je stupio na snagu u 2022. godini, predviđa rad od ponedjeljka do petka poslijepodne, "u skladu s vizijom UAE-a da poboljša svoju globalnu konkurentnost u gospodarskim i poslovnim sektorima te da ide ukorak s globalnim razvojem", kako navodi ured za medije Abu Dhabija. Od početka 2022. vladini uredi i službe rade osam sati dnevno, od ponedjeljka do četvrtka, od 7.30 do 15.30 sati, te 4,5 sati u petak, od 7.30 do 12.00 sati - uz mogućnost fleksibilnog radnog vremena i rada od kuće u petak. "Duži vikendi povećavaju produktivnost i poboljšavaju ravnotežu između posla i života", javlja ured za medije UAE.

Usporedno s jačanjem receptivnog turističkog prometa, u 2022. dolazi i do oporavka emitivnog turističkog tržišta UAE, iako uz nešto manje stope rasta i sporije dostizanje predpandemijskih razina aktivnosti od receptivnog segmenta. Dodatan negativan čimbenik predstavlja i činjenica da je Europa za UAE turiste isključivo zrakoplovna destinacija – različiti problemi u zrakoplovnom prometu koji su obilježili 2022. godinu, kao i političke i ekonomske tenzije, negativno djeluju na potražnju za putovanjima te puni oporavak ovog emitivnog tržišta (naravno, pod pretpostavkom izostanka značajnih daljnjih nepredviđenih okolnosti) stavljaju u kontekst vremenskog horizonta od dvije do tri godine.

ZRAKOPLOVNA POVEZANOST S HRVATSKOM

Emirates, najveći svjetski avioprijevoznik, od 1. lipnja 2017. uveo je cjelogodišnje direktne dnevne letove između Zagreba i Dubaija, što je pridonijelo rastu trgovinskih odnosa i turizma između Hrvatske i Dubaija te potaknulo dolazak turista s područja Bliskog istoka, regije Azije Pacifik, gdje Emirates djeluje na 45 destinacija (ranije je Zagreb i Dubai povezivao samo Fly Dubai). Nova ruta je kroz naredne dvije godine pružila poticaj turizmu Hrvatske jer su dnevni letovi doveli do većeg broja posjeta poslovnih putnika i turista i iz istočnoazijskih država, poput Južne Koreje, Japana, Tajvana, Singapura te iz Australije.

Usljed globalne krizne situacije uzrokovane COVID pandemijom te uvođenjem *lockdowna* u ožujku 2020. na internacionalnoj razini, gotovo su svi letovi među destinacijama morali biti obustavljeni, a zrakoplovi prizemljeni stoga su Hrvatska i UAE ostali bez direktne zrakoplovne povezanosti. Nakon „otvaranja“ država u ljeto 2020. Emirates se ipak povukao s tržišta Hrvatske (zatvorio je ured u zračnoj luci) i otkazao letove za 2021.

Unatoč navedenom, Hrvatska i UAE ponovno su uspostavile direktnu zrakoplovnu povezanost na relaciji Zagreb - Dubai u zimskom redu letenja 2021./2022. (Flydubai), a let je nastavljen i tijekom ljetnog reda letenja 2022. te zimskog reda letenja 2022./2023.